

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 340/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], a maloletej [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej matkou [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], právne zastúpených advokátkou JUDr. Ľubicou Sopkovou, advokátska kancelária, Pribinova 3, Malacký, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 51/2019 a jeho uznesením zo 17. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] a maloletej [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2019 osobne doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá sťažovateľka“, obaja spolu aj „sťažovatelia“), zastúpenej matkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“), právne zastúpených advokátkou JUDr. Lubicou Sopkovou, advokátska kancelária, Pribinova 3, Malacky, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 51/2019 a jeho uznesením zo 17. júla 2019. Ústavná sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 8. októbra 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia (pôvodne ešte obaja maloletí zastúpení matkou) návrhom z 1. apríla 2016 požadovali zvýšenie výživného od otca [REDAKOVANÉ] (ďalej len „otec“). Rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017 bola vyživovacia povinnosť otca zvýšená tak, ako to vyplýva z výroku tohto rozsudku.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal otec odvolanie spolu so žiadosťami o opätovné doručenie rozsudku a o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. V týchto podaniach otec okrem iného uviedol, že okresný súd nepostupoval správne pri doručovaní, keď návrh sťažovateľov na zvýšenie výživného, ale ani rozsudok okresného súdu nedoručoval aj zamestnávateľovi otca, ale iba Mestskému úradu [REDAKOVANÉ] (ďalej len mestský úrad“), kde bol otec v tom čase prihlásený na trvalý pobyt.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-144 z 2. júla 2018 bolo rozhodnuté, že zmeškanie lehoty na podanie odvolania sa otcovi neodpúšťa, keďže neuviedol žiadny ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý sa na svojej adrese nezdržoval.

5. Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 344/2018-150 z 24. septembra 2018 bolo odvolanie otca odmietnuté ako oneskorene podané.

6. Proti uzneseniu krajského súdu podal otec dovolanie, v ktorom namietal, že uznesenie krajského súdu trpí vadou podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

7. K podanému dovolaniu otca sa vyjadrili sťažovatelia prostredníctvom právnej zástupkyne (totožnej s ich právnou zástupkyňou v konaní vedenom ústavným súdom). Poukázali na to, že otec v dovolaní poukazuje výsostne na nesprávny procesný postup okresného súdu týkajúci sa doručovania zásielok. V návrhu na zvýšenie výživného podanom v mene sťažovateľov matkou bola uvedená adresa otca s tým, že miestom jeho pobytu (bez prihlásenia) je [REDAKOVANÉ]. Matka totiž mala vedomosť o tom, že otec v čase podania návrhu nemal ohlásený na tejto adrese trvalý pobyt, no preukázateľne sa pravidelne zdržiaval u svojich rodičov na uvedenej adrese v obci [REDAKOVANÉ]. Tvrdenie otca, podľa ktorého po odchode zo spoločnej domácnosti zdieľanej s matkou nemohol svojich rodičov žiadať o možnosť prihlásiť sa u nich na trvalý pobyt, keďže s nimi nebol a nie je v kontakte, je absolútnym klamstvom, ktorým otec účelovo zavádza súd. Otec má a mal veľmi dobrý vzťah so svojimi rodičmi a aj v súčasnosti, keď už u nich zrejme nebýva, ich pravidelne navštevuje a informuje, a to dokonca aj o všetkých prebiehajúcich súdnych konaniach. Do viacerých konaní týkajúcich sa sťažovateľov (vedených okresným súdom) rodičia otca opakovane zasielali písomné podania, chodili na všetky pojednávania vo veci zákazu styku so sťažovateľmi (sp. zn. 9 P 85/2012) a vždy ho čakali na chodbe pred pojednávacou miestnosťou. Dokonca aj 17. mája 2018, keď bol otec na okresnom súde nahliadnuť do spisu sp. zn. 9 P 66/2016, bol sprevádzaný svojím otcom, ktorý na neho čakal pred budovou okresného súdu (právna zástupkyňa sťažovateľov ich oboch spolu videla). Ďalej bolo vo vyjadrení k dovolaniu poukázané na postup okresného súdu, ktorý

po bezúspešnosti doručovania zásielky prostredníctvom Slovenskej pošty na adresu otca (mesto [REDAKOVANÉ], mestský úrad), u rodičov otca, ako aj prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru Stupava vykonal lustráciu v Sociálnej poisťovni a zistil, že otec je zamestnancom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zamestnávateľ“). Okresný súd teda od zamestnávateľa otca požadoval potvrdenie o výške jeho mzdy a oznámenie evidovanej adresy jeho pobytu. Zamestnávateľ okresnému súdu uviedol, že eviduje adresu pobytu otca na [REDAKOVANÉ], čo zodpovedá adrese mestského úradu. Na tejto adrese boli opakovane vykonané pokusy o doručenie príslušníkmi Policajného zboru, avšak otec sa na tejto adrese nezdržiaval a jeho pobyt bol neznámy. V zmysle § 2 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hlásení pobytu“) občan hlási v rozsahu ustanovenom týmto zákonom miesto, začiatok a skončenie svojho pobytu v obci, v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice hlási tieto údaje mestskej časti a vo vojenskom obvode príslušnému úradu, pričom na účely evidencie občanov sa pobytom rozumie trvalý pobyt a prechodný pobyt. Pokiaľ občan, ktorému bol trvalý pobyt zrušený podľa § 7 ods. 1 písm. d) až g) zákona o hlásení pobytu a ktorý sa nemôže prihlásiť na trvalý pobyt podľa § 3 alebo 4, sa môže prihlásiť na trvalý pobyt v ohlasovni v mieste, kde sa zdržiava. V takom prípade občan predkladá iba doklad podľa § 3 ods. 8 písm. a) [ak ho nemá, doklad podľa § 3 ods. 8 písm. b)] a ako miesto trvalého pobytu sa uvedie iba obec pobytu. Adresa sídla obecného úradu tejto obce je adresou takého občana na účely doručovania písomností od orgánov verejnej správy a iných štátnych orgánov a na účely zápisu do zoznamu voličov. Obec je povinná spôsobom v mieste obvyklým (najmä oznámením na úradnej tabuli) upozorniť prihláseného občana, že mu bola alebo že mu má byť doručená písomnosť. Okresný súd sa zákonným postupom správne snažil o doručenie zásielky na adrese, ktorú otec uviedol zamestnávateľovi. Tým, že uviedol adresu mestského úradu ako adresu svojho trvalého pobytu, bol zároveň uzrozumený aj s tým, že všetky písomnosti (vrátane písomností od štátnych orgánov) mu budú zasielané na túto adresu. Oznámenie o podaní návrhu na zvýšenie výživného bolo zverejnené na úradnej tabuli, ale aj na webovej stránke okresného súdu. Predvolanie na pojednávanie, ktoré sa malo konať 28. septembra 2017, bolo doručené na adresu mestského úradu, ktorý túto informáciu

oznánil vyvesením na úradnej tabuli a na webovej stránke mestského úradu. Bolo v záujme otca, aby vynaložil primeranú aktivitu na to, aby si overil, či mu na uvedenú adresu bola doručená nejaká zásielka. Okresný súd vykonal všetky potrebné úkony na zistenie pobytu otca. Jeho neúčast' na súdnom konaní bola spôsobená jeho vlastným konaním, keďže mal vedomosť o tom, že poštové zásielky sa mu doručujú na mestský úrad ako adresu jeho trvalého pobytu, s čím bol dlhodobo (od roku 2011) uzrozumený. Sťažovatelia preto navrhli, aby najvyšší súd dovolanie otca odmietol pre objektívne nesplnenie zákonných dôvodov prípustnosti dovolania.

8. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 51/2019 zo 17. júla 2019 boli uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 CoP 344/2018 z 24. septembra 2018 a rozsudok okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Zrušené bolo aj uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-144 z 2. júla 2018.

9. Najvyšší súd svoje uznesenie zdôvodnil najmä tým, že postupom nižších súdov došlo k porušeniu práva otca na súdny proces tým spôsobom, že okresný súd sa nepokúsil doručiť mu návrh na miesto, ktoré zistil postupom podľa ustanovenia § 116 ods. 1 Civilného sporového poriadku od Sociálnej poisťovne a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Malacky, teda prostredníctvom jeho zamestnávateľa. Táto skutočnosť bola podľa názoru najvyššieho súdu kľúčová, lebo otec nemal údajne vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní, pričom z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by mal o konaní vedomosť, resp. že by sa mu zámerne vyhýbal.

10. Za hlavný dôvod neudržateľnosti uznesenia najvyššieho súdu treba podľa názoru sťažovateľov z ústavného hľadiska považovať skutočnosť, že tým došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu, keďže uznesenie najvyššieho súdu nebolo riadne odôvodnené v súlade so zákonom.

11. V danom prípade najvyšší súd uvádza právnu argumentáciu, ktorú z ústavného hľadiska nemožno považovať za správnu, a to aj preto, lebo jeho právny názor nie je zdôvodnený správne a presvedčivo. Podľa ústavného súdu do obsahu základného práva

na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

12. Sťažovatelia sa domnievajú, že okresný súd urobil všetky možné a potrebné úkony na zistenie pobytu otca a na doručenie rozhodných písomností. Nesúhlasia s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého bolo potrebné tieto písomnosti doručovať aj do sídla zamestnávateľa otca. Otec musel mať nejakú vedomosť o prebiehajúcom konaní, keď jeho zamestnávateľovi bola doručená žiadosť o potvrdenie výšky jeho príjmu zo strany okresného súdu. Otec vzhľadom na to, že v inkriminovanom čase nebol prihlásený na žiadnej inej adrese, ale iba na mestskom úrade, si mal kontrolovať, či mu nie sú doručované nejaké zásielky, a mohol tak urobiť aj prostredníctvom internetu. Otec teda musel mať nejakú vedomosť o možnom prebiehajúcom konaní o zvýšení výživného, keďže mu to mohol oznámiť nielen zamestnávateľ, ale aj jeho rodičia, u ktorých sa mu písomnosti (dokonca opakovane) okresný súd pokúšal doručovať, a to tak prostredníctvom poštovej zásielky, ako aj Obvodným oddelením Policajného zboru Stupava.

13. Nesprávnym uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru, v dôsledku čoho je namieste priznať im primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €. Sťažovatelia v tejto súvislosti pripomínajú, že konanie o zvýšenie výživného prebieha už viac ako tri a pol roka a doteraz sa nedočkali jeho právoplatného skončenia. Otec doteraz platí výživné vo výške 100 € na sťažovateľa a vo výške 80 € na maloletú sťažovateľku.

14. Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/51/2019, porušené bolo.

Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.07.2019, sp. zn. 7Cdo/51/2019, a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľom sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 5 000 € každému, ktoré je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

Najvyšší súd SR je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia, v sume 346,26 Eur na účet právneho zástupcu..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Skutkový stav veci

15. Z rozsudku okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017 vyplýva, že ním bolo zvýšené výživné na maloletú sťažovateľku z doterajšej sumy 80 € mesačne na sumu 150 € mesačne, počnúc 4. apríla 2016, resp. na sumu 200 € mesačne, počnúc 1. septembra 2017, a na sťažovateľa z doterajšej sumy 100 € mesačne na sumu 200 € mesačne, počnúc 4. apríla 2016.

16. Z uznesenia krajského súdu č. k. 11 CoP 344/2018-150 z 24. septembra 2018 vyplýva, že ním bolo odmietnuté odvolanie otca proti rozsudku okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017.

Podľa konštatovania krajského súdu proti rozsudku okresného súdu podal otec prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu odvolanie a požadoval, aby krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že okresný súd porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces, keď mu rozsudok doručoval v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku na adresu mestského úradu a žiadal tiež, aby mu okresný súd v zmysle ustanovenia § 122 Civilného sporového poriadku odpustil zmeškanie lehoty na podanie odvolania. Podľa ďalšieho konštatovania krajského súdu okresný súd uznesením č. k. 9 P 66/2016-144 z 2. júla 2018 rozhodol tak, že otcovi zmeškanie lehoty na podanie odvolania neodpustil.

Podľa názoru krajského súdu rozsudok okresného súdu treba považovať za doručený 30. októbra 2017 (dátum doručenia otcom neprevzatej zásielky na okresný súd),

a to oznámením o doručení na adresu mestského úradu, ktoré bolo vyvesené 12. októbra 2017 a zvesené 26. októbra 2017. Lehota na podanie odvolania začala otcovi plynúť 31. októbra 2017 a uplynula 14. novembra 2017 (tento deň pripadol na utorok, ktorý bol pracovným dňom). Otec podal odvolanie prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu elektronicky až 24. mája 2018. Tým, že otec podal odvolanie po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty, krajský súd jeho odvolanie bez vecného preskúmania správnosti napadnutého rozsudku ako oneskorene podané podľa § 386 písm. a) Civilného sporového poriadku odmietol.

17. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 51/2019 zo 17. júla 2019 vyplýva, že ním boli zrušené uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 CoP 344/2018 z 24. septembra 2018 a rozsudok okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň bolo zrušené aj uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-144 z 2. júla 2018.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sa otec štyrmi podaniami z 23. mája 2018 označenými ako „*Odvolanie proti rozsudku*“, ďalej „*Žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania*“, potom „*Žiadosť o opätovné doručenie rozsudku*“ a napokon „*Žiadosť o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti*“ domáhal zrušenia rozsudku okresného súdu, resp. najskôr odpustenia zmeškania lehoty na podanie odvolania, doručenia rozsudku okresného súdu alebo zrušenia doložky právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku okresného súdu.

Podľa ďalšieho konštatovania najvyššieho súdu otec v podanom dovolaní uviedol, že krajský súd sa jeho námietkami týkajúcimi sa existencie závažnej procesnej vady spočívajúcej v nesplnení zákonných podmienok ustanovenia § 116 Civilného sporového poriadku pri doručovaní vôbec nezaoberal a tieto nijakým spôsobom neposúdil a nevyhodnotil. Pritom táto námietka bola podľa jeho názoru kľúčová pre zodpovedanie otázky, či mu bol rozsudok okresného súdu riadne doručený. Okresný súd nevykonal pokus doručiť mu žalobu na jeho pracovisko, hoci o jeho zamestnávateľovi získal poznatky a aj s ním komunikoval. V tomto ohľade poukázal aj na predtým platné ustanovenie § 46 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré umožňovalo doručovať písomnosti aj na pracovisko. V neposlednom rade uviedol, že pri doručovaní predvolania okresného

súdu na pojednávanie konané 28. septembra 2017 nebola dodržaná zákonná 5-dňová lehota podľa ustanovenia § 33 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku.

Podľa názoru najvyššieho súdu odôvodnenie uznesenia krajského súdu vo všeobecnosti zodpovedá požiadavkám posúdenia objektívnej prípustnosti odvolania, medzi ktoré patrí aj zachovanie zákonnej lehoty na podanie odvolania, keďže základné právo na súdnu ochranu nie je absolútne. Z ustanovenia § 105 Civilného sporového poriadku vyplýva, že pokiaľ súd nedoručuje písomnosť na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu alebo do elektronickej schránky či na elektronickú adresu (na žiadosť strany), doručuje ju prostredníctvom doručujúceho orgánu, ktorý je spravidla poštový podnik, súdny doručovateľ, útvar Policajného zboru, súdny exekútor alebo obecná polícia. Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku fyzickej osobe sa spravidla doručuje na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Podľa § 5 zákona o hlásení pobytu občan, ktorému bol trvalý pobyt zrušený, sa môže prihlásiť na trvalý pobyt v ohlasovni v mieste, kde sa zdržiava. Adresa sídla obecného úradu tejto obce je adresou takého občana aj na účely doručovania písomností od orgánov verejnej správy a iných štátnych orgánov. Obec je povinná spôsobom v mieste obvyklým (najmä oznámením na úradnej tabuli) upozorniť prihláseného občana, že mu bola alebo že mu má byť doručená písomnosť. Podľa § 116 ods. 1, 2 a 3 Civilného sporového poriadku ak sa žalobu nepodarí doručiť žalovanému (fyzickej osobe) na adresu podľa § 106 ods. 1 písm. a), je súd povinný urobiť všetky úkony potrebné na zistenie skutočného pobytu žalovaného. Ak sa súdu nepodarí žalobu doručiť na adresu zistenú postupom podľa odseku 1, zverejní oznámenie o podanej žalobe na úradnej tabuli súdu a na svojej webovej stránke. Žaloba sa považuje po 15 dňoch od zverejnenia oznámenia za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie. Ďalšie písomnosti doručuje súd žalovanému na adresu podľa ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. Podľa bodu 18.7 Poštových podmienok Slovenskej pošty, a. s., účinných od 1. júna 2019 (ďalej len „poštové podmienky“), oprávneným prijímateľom zásielok adresovaných, inter alia, zamestnancom organizácií na ich pracoviská sú osoby oprávnené na preberanie zásielok za príslušnú organizáciu, pričom uvedené sa vzťahuje aj na zásielky s doplnkovou službou do vlastných rúk. Slovenská pošta nezabezpečuje doručovanie takto adresovaných zásielok jednotlivým adresátom, zásielky dodáva spolu so zásielkami organizácie. Ak oprávnený prijímateľ

za organizáciu odmietne zásielky prevziať, resp. zásielku nie je možné oprávnenému prijímateľovi vydať, Slovenská pošta mu odovzdá pre adresáta písomné oznámenie o uložení zásielky na pošte. Uvedený režim doručovania platil aj podľa predchádzajúcich poštových podmienok.

Z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd lustráciou v registri obyvateľov zistil, že otec má od 9. augusta 2011 nahlásený trvalý pobyt na adrese mestského úradu a na túto adresu mu následne bola zasielaná žaloba (a ďalšie súdne písomnosti). Táto zásielka bola vrátená s tým, že adresát na oznámenie nereagoval. Následne bola neúspešne požiadaná polícia o doručenie súdnych písomností otcovi na adresu jeho rodičov, ktorú adresu označila v návrhu aj matka. Lustráciou v Sociálnej poisťovni sa zistilo, že otec býva na adrese mestského úradu a pracuje u zamestnávateľa. Zamestnávateľ oznámil, že otec je jeho zamestnancom nepretržite od 1. októbra 2015 a býva na adrese mestského úradu. Zároveň pripojil aj potvrdenie o dosahovanom príjme otca. Následný pokus okresného súdu o doručenie žaloby otcovi na uvedenú adresu bydliska prostredníctvom pošty a polície bol neúspešný. Ďalej postupom podľa ustanovenia § 116 ods. 2 Civilného sporového poriadku bolo vyvesené na úradnej tabuli a webovej stránke okresného súdu oznámenie o podanom návrhu. Okresný súd vyzval mestský úrad na doručenie predvolania na pojednávanie pre otca na 28. september 2017. Doklad o vyvesení a zvesení oznámenia bol okresnému súdu doručený 25. septembra 2017. Na pojednávaní konanom 28. septembra 2017 boli (s výnimkou otca) vypočutí účastníci a bol vyhlásený rozsudok, ktorý sa otcovi doručoval prostredníctvom mestského úradu (podobne ako návrh a ostatné písomnosti). Oznámenie bolo vyvesené 12. októbra 2017 a zvesené 26. októbra 2017 a následne bola zásielka vrátená okresnému súdu.

Na základe už uvedeného priebehu uskutočňovaných úkonov nemožno vyčítať okresnému súdu nedostatok snahy o zistenie pobytu otca a o doručenie rozhodných písomností (návrhom počnúc a rozsudkom končiac). Táto snaha však nebola úplná, resp. zákonne dostatočná v tom, že okresný súd (napriek vedomosti o tom, kde otec pracuje) sa nepokúsil doručiť mu (aspoň) návrh na jeho pracovisko, resp. prostredníctvom jeho zamestnávateľa, ktorého v tomto ohľade ani nepožiadal o nejakú formu súčinnosti, čomu nebráni ani teraz platná úprava civilného procesu. Práve naopak, pri doručovaní žaloby

(návrhu) Civilný sporový poriadok toto výslovne vyžaduje v ustanovení § 116 ods. 1 in fine a § 116 ods. 2 uvádzacej vete, ktoré bremeno zaťažuje súd, a nie účastníkov konania.

Najvyšší súd preto v zhode s argumentáciou otca dospel k záveru, že postupom nižších súdov došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces tým spôsobom, že okresný súd sa nepokúsil doručiť mu žalobu (aj) na miesto, ktoré zistil postupom podľa ustanovenia § 116 ods. 1 Civilného sporového poriadku od Sociálnej poisťovne, teda prostredníctvom jeho zamestnávateľa, ktorý uvedenú skutočnosť aj potvrdil a u ktorého bol otec zamestnaný nepretržite od 1. októbra 2015. Uvedená skutočnosť bola v okolnostiach posudzovanej veci kľúčovou práve preto, že otec o prebiehajúcom súdnom spore nemal preukázanú vedomosť, keďže všetky súdne písomnosti (žalobou počnúc a rozsudkom okresného súdu končiac) mu boli doručené (iba) prostredníctvom zákonnej fikcie. Zo súdneho spisu rovnako nevyplýva, že by sa otec prebiehajúcej súdnej konaní vyhýbal. Krajský súd svojím prístupom k podanému odvolaniu túto vadu odobril. Inými slovami, ak súd prvej inštancie pri aplikácii ustanovenia § 116 Civilného sporového poriadku zistí, že žalovaný má uzavretý stabilný pracovný pomer, na adrese evidovanej v registri obyvateľov Slovenskej republiky sa nezdržiava a nepokúsi sa mu doručiť žalobu na pracovisko, resp. prostredníctvom jeho zamestnávateľa, môže porušiť jeho právo na spravodlivý proces; uvedené neplatí, ak sa dostatočným spôsobom preukáže, že žalovaný o spore mal vedomosť.

Okresný súd správne tvrdí, že *„doručovanie je v zmysle Civilného sporového poriadku koncipované tak, že každý je povinný strážiť si svoj pobyt“*. Rovnako ale platí, že zakotvenie prísnejšieho režimu doručovania v novej úprave Civilného sporového poriadku má priestor predovšetkým v prípade, ak má žalovaný (otec) o spore vedomosť. *„Ak má strana o prebiehajúcom spore vedomosť, vie si svoje záležitosti týkajúce sa doručovania zabezpečiť tak, aby predišla prípadným komplikáciám (oznámiť súdu mailovú adresu, zvoliť si advokáta a iné), pričom žalobca má o prebiehajúcom spore vedomosť vždy, žalovaný až po doručení žaloby. Z tohto dôvodu musí platiť, že žalovanému treba raz doručiť riadne, a to žalobu, a následne je už zodpovednosť za preberanie zásielok na strane sporu“* (právna databáza ASPI, komentár k ustanoveniu § 116 Civilného sporového poriadku). Samozrejme, môže nastať aj situácia, keď ani žalobu nebude možné doručiť žalovanému a keď preto bude potrebné fikciu jej doručenia považovať za dostatočnú

a právne účinnú, ale v tomto prípade o takúto situáciu nešlo. V podobných súvislostiach ideoví tvorcovia Civilného sporového poriadku uvádzajú, že tento „zakotvuje pravidlá doručovania tak, aby sa garantovalo stranám právo na spravodlivý proces (pozri § 116), a zároveň má ambíciu vytvoriť súdu priestor na poskytovanie súdnej ochrany v primeranom čase. Novými pravidlami sa majú zároveň eliminovať možnosti protistrany mať priebeh súdneho konania... Najzásadnejšou zmenou je to, že písomnosť sa bude považovať za doručенú za splnenia prísnejších podmienok, ako aj to, že strana bude niesť procesnú zodpovednosť za adresu vedenú v príslušnom registri... vzhľadom na koncepčné nastavenie systému doručovania v Civilnom sporovom poriadku, ktorý je založený na pomerne tvrdom uplatňovaní fikcií doručenia... je potrebné normatívne upraviť postup pri doručovaní najzásadnejšieho procesného úkonu – žaloby, s ktorým sú spojené závažné dôsledky... Tvrde fikcie doručenia... musia mať podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie určitú výnimku pri doručovaní toho najzásadnejšieho procesného úkonu, akým je žaloba. Treba však zdôrazniť, že vyšetrovacie úkony podľa odseku 1 robí súd v konaní iba raz...“ (Števček a kol., Civilný sporový poriadok, nakladateľstvo C. H. Beck 2016, s. 404, 405 a 420).

Z poštového poriadku vyplýva, že prostredníctvom poštového doručovateľa (pokiaľ je to možné, platí to aj o súdnom doručovateľovi) je možné doručovať zamestnancom na pracovisko aj zásielky určené do vlastných rúk. Napriek tomu, že ustanovenie § 46 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku („Adresátovi možno doručiť písomnosť v byte..., na pracovisku alebo kdekoľvek bude zastihnutý“) explicitne nebolo prevzaté do novej úpravy Civilného sporového poriadku, implicitne je v tejto novej procesnej úprave prítomné prostredníctvom ustanovenia § 116 Civilného sporového poriadku (skutočný pobyt žalovaného), ktoré je osobitným ustanovením o doručovaní žaloby fyzickej osobe voči všeobecnej úprave o adrese na doručovanie uvedenej v ustanovení § 106 Civilného sporového poriadku (adresa uvedená v registri obyvateľov). Na podporu tohto názoru možno uviesť aj adresátov – fyzické osoby podľa ustanovenia § 107 ods. 2 Civilného sporového poriadku (väzni, zdravotne indisponovaní, diplomati či vojaci), ktorých doručovacia adresa rovnako nemusí zodpovedať „povinnej doručovacej adrese“ podľa ustanovenia § 106 Civilného sporového poriadku.

Otec tak opodstatnene namieta, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo

k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku preto ob stojí. Bude úlohou okresného súdu doručiť otcovi žalobu a ostatné súdne písomnosti na adresu jeho zamestnávateľa, pokiaľ nebude možné doručiť mu žalobu na adresu posledného trvalého pobytu ([REDACTED]), kde je na základe ostatnej lustrácie v registri obyvateľov nahlásený na trvalý pobyt od 14. decembra 2017, a znova konať a rozhodnúť v danej veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

20. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

21. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

22. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

23. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

IV.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

24. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné poukázať predovšetkým na spôsob, akým otec zareagoval na rozsudok okresného súdu č. k. 9 P 66/2016-101 z 28. septembra 2017,

a to po tom, keď sa o existencii tohto rozsudku dozvedel. Reakcia otca spočívala v štyroch podaniach z 23. mája 2018 označených ako „*Odvolanie proti rozsudku*“, ďalej „*Žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania*“, potom „*Žiadosť o opätovné doručenie rozsudku*“ a napokon „*Žiadosť o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti*“. Možno usudzovať, že otec nepovažoval rozsudok okresného súdu za právoplatný, pretože mu nikdy nebol doručený, a to ani fyzicky, ale ani na základe zákona zodpovedajúcej fikcie doručenia. Zrejme po takejto úvahe požadoval, aby mu rozsudok bol doručený („*Žiadosť o opätovné doručenie rozsudku*“ v spojení so „*Žiadosťou o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti*“). Z opatrnosti (pre prípad, že by okresný súd nebol ochotný rozsudok mu znovu doručovať) podal proti nemu odvolanie („*odvolanie proti rozsudku*“), pričom zároveň podal „*Žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania*“ (takisto pre prípad, ak okresný súd bude považovať rozsudok za doručený a právoplatný).

25. Vzhľadom na uvedený spôsob argumentácie otca by sa javilo ako logické, aby krajský súd riešil najprv ako predbežnú otázku, či bol už vôbec rozsudok okresného súdu otcovi zákonu zodpovedajúcim (platným) spôsobom doručený. Záver o oneskorenom podaní odvolania bolo totiž možné oprieť len o výsledok predbežného posúdenia otázky platnosti fikcie doručenia rozsudku okresného súdu otcovi.

26. Napriek uvedenému sa krajský súd námietkami otca, tvrdiacimi, že mu rozsudok okresného súdu vôbec doručený nebol, nijako nezaoberal. Ako keby implicitne, vychádzal z toho, že došlo k platnému fiktívnemu doručeniu rozsudku, a to dňom 30. októbra 2017. K tomuto záveru dospel bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom vysporiadal s uplatnenou námietkou otca.

27. Podľa názoru ústavného súdu už samotná skutočnosť, že krajský súd nijako konkrétne argumentačne nereagoval na tvrdenie otca, podľa ktorého mu rozsudok okresného súdu nebol vôbec doručený, bez ďalšieho znamenala porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Bolo totiž povinnosťou krajského súdu na nepochybne relevantnú a významnú odvoláciu argumentáciu otca reagovať a vysporiadať

sa s ňou, čo sa však (prinajmenej v explicitnej rovine) nestalo. Už len táto okolnosť sama osebe by bez ďalšieho postačovala pre správnosť záveru najvyššieho súdu, ktorý uznesenie krajského súdu zrušil.

28. Napriek tomu najvyšší súd išiel ďalej a otázku, ktorú mal krajský súd riešiť (no neriešil ju), vyriešil sám, keď dospel k záveru o dôvodnosti námietky otca, podľa ktorej mu rozsudok okresného súdu nikdy nebol zákonu zodpovedajúcim spôsobom doručený.

29. V uvedenej súvislosti ústavný súd považuje za východiskový bod vlastných úvah notoricky známu skutočnosť, podľa ktorej v minulosti (za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) dochádzalo k častým priesťahom v konaní v dôsledku ťažkostí spojených s doručovaním súdnych písomností účastníkom konania.

30. Jedným zo zámerov novej úpravy civilného procesného práva zakotveným v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 bola aj taká nová úprava doručovania súdnych písomností, ktorá by priesťahy v konaní z tohto dôvodu minimalizovala. To bol dôvod, pre ktorý sa zvolila úprava, podľa ktorej sa fyzickej osobe doručujú súdne písomnosti na jej adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky [§ 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku], pričom je vecou fyzickej osoby, aby primeraným spôsobom sledovala, či na jej registrovanú adresu nejaké súdne písomnosti dochádzajú.

31. Uvedenú zásadu však nebolo možné ani v rámci novej úpravy uplatňovať bezvýnimočne, pretože úprava doručovania žaloby žalovanému ako fyzickej osobe si vyžaduje osobitné zváženie a pozornosť vzhľadom na význam, ktorý tento úkon zo strany súdu pre žalovaného znamená. Ako na to správne poukazuje najvyšší súd, žalobca vždy vie, že na základe jeho žaloby prebieha civilné súdne konanie. Naproti tomu žalovaný sa o tejto skutočnosti spravidla dozvie až po tom, keď mu súd žalobu doručí. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že doručenie žaloby žalovanému na základe fikcie doručenia má miesto iba výnimočne, keď už boli vyčerpané všetky úkony potrebné na zistenie skutočného pobytu žalovaného.

32. Za načrtnutého stavu sa javí ako rozhodujúci správny výklad ustanovenia § 116 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého ak sa žalobu nepodariť doručiť žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, na adresu podľa § 106 ods. 1 písm. a), je súd povinný urobiť všetky úkony potrebné na zistenie skutočného pobytu žalovaného.

33. Kým podľa názoru otca a najvyššieho súdu v rámci povinnosti súdu „urobiť všetky úkony potrebné na zistenie skutočného pobytu žalovaného“ bol okresný súd povinný pokúsiť sa fyzicky doručiť žalobu otcovi aj cestou jeho zamestnávateľa (ktorého identitu okresný súd poznal), zatiaľ podľa názoru sťažovateľov okresný súd takúto povinnosť nemal, a to jednak z dôvodu, že skoršie ustanovenie § 46 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (adresátovi možno doručiť písomnosť v byte, sídle [mieste podnikania], na pracovisku alebo kdekoľvek bude zastihnutý) do Civilného sporového poriadku prevzaté nebolo, ale tiež preto, že bolo povinnosťou otca sledovať, či na mestský úrad (kde mal ohlásený trvalý pobyt) dostáva poštu.

34. Ústavný súd považuje výklad ustanovenia § 116 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ktorý zaujal najvyšší súd, za logický, presvedčivý a ústavne konformný, pričom tak, ako na to najvyšší súd poukazuje, ide aj o výklad opierajúci sa o európske právo. Zohľadňuje totiž osobité postavenie, aké v rámci doručovania súdnych písomností má doručovanie žaloby žalovanému, ktorý je fyzickou osobou. V nijakom prípade nemožno tento výklad považovať za arbitrárny či za zjavne neodôvodnený.

35. Z pohľadu ústavného súdu je v danej súvislosti podstatná aj tá okolnosť, že sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti s argumentáciou najvyššieho súdu týkajúcou sa ustanovenia § 116 ods. 1 Civilného sporového poriadku nijako konkrétne nepolemizujú.

36. Na uvedených záveroch nemôžu nič zmeniť domnienky sťažovateľov, podľa ktorých otec o prebiehajúcom súdnom konaní musel vedieť. Sťažovatelia v tomto smere žiadne dôkazy nepredložili.

37. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu